

Jaunimas

Mėnesinis laikraštis skiriamas jauniems.

TURINIS: Žmogaus žinojimo bei išmānimo sānlīgos ir sāntīkiai. — Vaizdelis. — Žiemos Pasaka, poēma. — Apžvalga: Žvilgis į Airopos valst. sāntīkius; māgumas iš žinijs gyvenimo; tautini psichologia; viena priemonē naujām pasaulio supratimui; Tilzės "Jaunimas" kritikuojamas. — Pasikalbėjimai: Kaip aš pasijautšiau esās Lietuviu ir kaip pagal tai ir dirbau. Ar geriau skaititi vienos pakraipos knīgas ir laikraštšius, ar visokiū? Ar viskas ira teisibē, kas Biblijoj rašita? Iš leidėjū-rašitojū pusēs.

ŽMOGAUS ŽINOJIMO BEI ISMANIMO SANLYGOS IR SANTYKIAI.

Ira visokiū nuomoniū apie žmogaus žinojimā bei išmānīmā. Vieni tiki viskān žinoti bei išmanīti gālī, kas ir kaip kas ira. Kiti sāko žmogū nieko tikro žinoti ir išmanīti neīstengiant. Dār kiti skelbia, kad gyvenimo slēpiniai kartā koku stebuklingu būdu apreikšti esā, o žmogui priderā tāt apreīskimā priimti kaipo augštšiausiā žinojimā. Pagaliaus ira ir tokiū, kuriems rodos, kad žmogaus žinojimas bei išmānimas didējās, žmogui savo išmānimo galībe auginant. Kas ir kiek tše teisinga, parodīs nors trumpas apmāstīmas žmogaus žinojimo bei išmānimo sānlīgū bei sāntīkiū.

Pirmiau reikalinga aiškiai skirti tarp žmogaus, kurs žino bei išmāno, ir pasaulio ar gyvenimo, kurs žinomas bei išmānomas gālī būti.

Pasaulis neapsākamai turtingas. Visai negalima

išmatuoti, kiek gyvenimo gilbėje slepiasi. Vien tegalime numaniti, kad viso jo turto, visų jame veikiančių galbių mes tik mažą dalelę pažinti tegalime. Daug šimtų metų jau auga dabartinė žmonijos kultūra, o tik pastarais metais tepradėjome patirti elektrikos stebuklus, radiumą, neregimuosius saulės spindulius, ir tt. Tikrai visi tie dalikai buvo pasaulyje, kaip ilgai žmonės jame gyvena. Tik jie jų nepažino. O kas galėtų abejoti, kad nesuskaitomai daug dar visokių galbių randasi gyvenimo erdvėje! Dar nežinome, paveikslui, kas tai augimas, kas augmeniu esibė. Nežinome nei, kas šviesa bei tamsa. Aplamai imant, nepažįstame gyvenimo vidaus pusės.

Tarp pasaulio ir mūsų, kurie žinoti ir išmaniti turėtų, stovi mūsų prigimtis. O toji tarsi mūsų dvąsios žvilgiui uždengia pasaulio turtus. Mes tegyvename savo prigimtį. Neįeiname į pasaulį. Prigimtis yra, tarsi, koks viduris, į kurį gyvenimas iš visų pusių lieja savo sroves. Šviesa, šiluma, tamsa, šaltis, kietumas bei minkštumas, visokie varšai, visokie lītis, visokie balsai, kvapai ir skanumai bei baisumai, ir tt., pasiekia justis;¹⁾ ir tame, kán jie mums praneša, patiriame gyvenimą.

O kaip nūdien žinoma, tūli spinduliai šviestia anapus mūsų akių regėjimo. Tūli gīviai, paveikslui, mazieji diegai, bacilai, gyvena anapus mūsų justsių. Anapus jų randasi ir matėrijos

¹⁾ Vartoju šį paties sutvertą žodį, norėdamas juo vienu nuroditi akių, ausių, pajutimo, ragavimo, užuodimo galėjimą.

dalių, būtent atomų, elektronų, ir aithėriškos bei stambesniosios matėrijos sántikiai. Mūsų akis, ausis, ir tt., tėra itaisitos viso pasaulio gyvenimo tik dalelei patirti.

Tūliems žmonėms nei tai nėra galima. Nežiūrint į tai, kad vieni negali matyti, arba nors ne gerai, kiti neatskiria spalvų, varšų, kiti vėl ir maziausius jų skirtumus išvīsta. Taipo-jau yra žmonių, kuriems augsti ar žemi balsai līgūs, o kiti ir maziausius tūjų skirtumus išgirsta. Tokius-jau padėjimus galima iširti žiūrint į užuodimą, pajutimą, ir tt. Mokslininkas, kurs nori ir mažumą tik giliau išvelgti į gamtos darbavietę, turi naudotis visai nuostabi visokių įrankių daugibe. Jis jos neprivalytų, kad, paveikslui, jo akis būtų kitokios.

Todėl negali būti abejonės, mūsų žinojimas visiškai dera iš to, kokios yra mūsų akis, ausis, ir tt. Ir tikrai nieks negali būti akių regima, ausių girdima, kas yra nepaprasta, įpatinga, kas nėra žinomo, tai esti ne justsių pasaulio dalikas. Justis neprileidžia, kad augštesnės galibės pastotų mums per jas žinomos.

O kad kokie įpatingi augštesni apsireiškimai prisitaikintų prie paprastojo pasaulio pavidalų ir būdo, jie nebūtų pastebimi kaipo augštesni. Tokiais jie tegali būti žmogaus patiriami vien tik kitokiu būdu.

Toliau. Mūsų žinojimas nevien toks, kokios mūsų justis. Kitaip dar jis mūsų prigimties taisomas. Ir maziausias patirimo dalikelis jos priimamas kaipo smagus arba nesmagus. Apie

viskân spietšiasi mûsû prigimtîj jausmai. Patîrimai sukelia geismus, karštumâ, troškimâ. O viskas, kas naujai patiriama, tû prigimtîj gîvenantšiu dalikû sutinkama ir savaip priimama ar ir visai atstumama.

Žmogus, geisdamas aukso susirasti, nepastebi grožibês tos šalies, kurios smiltise tiki auksâ esant. Girtuokliui terûpi gêralai. Gašlusis vîriausiai žiûri savo gašlumâ patenkinti. Labai retai tokie klausos pamokslû. Tiktai gîvenimas su savo skausmais gâli juos pamokinti. Berods ir patsai žmogus galêtû šalinti karštumû tamsumâ, kuri jâm viskân apdengia, kas netinka geismams patenkinti. Tik paprastai žmogus tuo nesirûpina. Ir nêra platšiai zinoma, kaip tai padârius.

Viename dalike tatsau ir šis žmogaus prigimties gîvenimas îra naudingas. Jis padâro žmogui galima ir tai zinoti, ko jâm âkîs, ausîs, ir tt., nepraneša. Žmogus gâli kitû geismingumâ patirti, kadângi jame geismai gîvena arba nors gîventi gâli. Tuo savo prigimties gîvenimu žmogus giliau î pasaulio gîvenimâ siekia negu savo justimis.

Pagaliaus dâr kits žmogaus prigimties gîvenimo skîrius taiso ir kraipo žmogaus pâtîrâ. Ira tai jojo mintîs, su kurioms jis sutinka visâ, kas jî pasiekia. Jos veda žmogaus pastebêjimâ savo keliais. Todêl žmonês, îpatingû mintšiu auklêti, negâli taip lengvai suprasti o dâr sunkiau îšmanîti, kas su tomis mintimis nesutinka. Ir visi îsguldîmai tiems žmonêms beveik niekais pasi-

lieka. Tik patsai gîvenimas gâli žmogû îšliuosuoti îš mintšiu tinklo, jo mazgus îslengvo savo tikrumu sutrindamas. Ir žmogus pats galêtû îš to tinklo îškilti. Bet tâm reikalingas jau labai augstas nusimânîmas.

Neziûrint î visâ tai, mintšiu gîvenimas tiesia žmogui keliâ î dâr ir uz geismû gîvenimo gilesnes gîvenimo erdves. Tiktai kadangi žmogaus prigimtîj gîvena mintîs, žmogus gâli suzinoti mintšiu gîvenimâ pasaulîje.

Taip žmogus îgîja savo žinojimâ savo prigimtimi su josios priemonêmis visuose jos skîriuose. Kokia ta prigimtis, toks žmogaus ir žinojimas. Toks îš dalies jo ir îsmânîmas. Žmogus tegâli zinoti, kân jo prigimtis jâm zinoti leidžia. Kuo gîvesnê ir šviesesnê toji, îpatšiai vidûje, tuo šviesiau ir giliau žmogus žvelgia î pasaulî ir jo gîvenimâ.

Bet pastebêkime tris dalîkus. Per tân prigimtî, îš regimo pasaulio pusês, jâm nieks negâli prieiti, kas anapus jos randasi. Ta prigimtis îra pati pasaulio dalelê. Patsai žmogus, patirdamas savo prigimtî, patiria ir pasaulî.

Dâr primenu, kad netiktai per justis geismû ir mintšiu gîvenimas judinamas, bet ir tiesiog, jû gîvenimo gilume, pareina jiems visokie âkstinai. Tik apie tai dabar negalima paduoti îsguldîmû.

Patsai žmogus stovi anapus savo prigimties ir anapus patiriamo pasaulio ir tojo gîvenimo. Tûli berods tân prigimtî skaito patšiu žmogumi. Ir sâko jî esant vien jêgû rîšuliu, kaip tat jau

senasis filosofas Hume iStarê. Vienok tuomi tik patvirtinama, kas Siŝon sakîta. Nêsa, jeigu žmogus nestovêtû anapus to rîŝulio, jis jo matîti ir apie jî kalbêtû negalêtû.

Patsai žmogus îra tai, kas žmogaus pavidale žino ir iŝmâno. Ira tai tikrasis asmuo, žmoniŝkoji esîbê. Toji nêra visuose žmonêse lîgi, nors tos patŝios rûŝies. Ira žmoniû, kurie pareina î jiems nepažîstamus sântîkius. Bet vos mâžumâ apsižvalge, jie tuoj susivokia ir visus tuos sântîkius valdo. Kiti vêt î juos îêje jû veikiai uzgulami. Arba imant kitâ paveikslâ: Ira žmoniû, kurie kaŝin kiek pasimokine visokiose mokslo ŝakose turi labai daug žiniû, bet neiŝvîsta jû sântikiû ir negâli iŝmanîti visû jûjû pâmâto. O kiti, toli neturêdami tiek žiniû, tarsi vienu žvilgiu jûjû sântikius pamâto.

Aiŝku, kad iŝmânîmo galîbê, tai esti žmogaus esîbês îpatîbê, nêra žmonêse lîgiai ŝviesi. Tûluose ji vos auŝta, o viename ar antrame ji, gâl, ŝvietŝia kaip saulê. Ir pagal tai skiriasi vêt žmoniû žinojimas, bet vîriausiai jû iŝmânîmas.

Taip matîti, kad žmogaus žinojimas dera iŝ labai daug dalîkû. Svarbus labai îra žmogaus prigimties îpatingumas. Bet svarbus ir žmogaus paties stovis. Ir visas žmogaus žinojimas ir jo tariamasis iŝmânîmas teturi abejotinâ vertîbe. Toji tiek kils, kiek žmogaus prigimtis bus jautresnê ir skaidresnê, ir kiek žmogaus esîbê bus daugiau iŝaugusi.

Tame ir tegâli bûti mâtoma žmogaus pažanga.

Sâkoma berods, kad pažanga randasi regimo pasaulio praturtêjime visokiais "kultûros" dalîkais. Mûsû žinojimas be abejonês didêja, kad pasiseka gamtoj paslêptas galîbes žmogaus tarnîbon patraukti. Bet tai tegalima, kad žmogus pats daugiau iŝmoksta savo prigimtî valdîti ir kad jis kiek protingesnis ir sumâningesnis pastoja.

Norint padidinti ir tikrinti savo žinojimâ reikia savo prigimtî tâm tinkamesne padarîti. Svarbu tŝe pirmiau kûno sveikata, smageniû, dirgsniû, vienu žodžiu: justŝiû budrumas. Labai reikia saugoties jas kaip noris sloginus arba stinginus. Todêl didziai netike îra tŝe tûli valgiai bei gêralai ir gaŝlâvimas.

Toliau reikia saugoties geismû vergovês. Nieko nepasiekiamo, kad jie marinami. Svarbu vien, kad žmogus juos suvaldo. Bet ir mintŝiû vîrâvimâ žmogus turi ŝâlinti. Tâm tinka nuolatinis mêginimas tikrîbês to, î kân tiki "tikintieji" ir "netikintieji". Ipatŝiai svarbu îra tai mêginti, kas nesutinka su îgîtomis, senomis mintimis.

Bet visû svarbiausia îra auginti savo iŝmânîmo galîbe. Toji tiek silpnesnê, kiek ji riŝta prie pavieniû geismû ir mintŝiû, o tiek stipresnê, kiek ji laikosi augŝtŝiau jû, visai dîka bûdama. Bet tas tûliems beveik negalima suprasti. Nêsa ne daug save mâto stovint anapus prigimties. Per daug jie joje ir jos gîvenime îra pagrimzde.

Iŝmânîmo galîbê tegâli augti paties žmogaus pastiprêjimu jo prigimtîj ir tuomi pasaulîje. Vie-

nok tām reikalinga gīvībēs atplūdimo iš tos gilībēs, kuri randasi anapus žmogaus asmens, žmogaus esībēs. O ta gilībē nėra kas kita, kaip viso pasaulio Priezastis. Tarp Jos ir prigimties stovi žmogus. Bet šis tarpas nėra erdvinis, ūra jis šāmoninis.

Žmogus pats gāli minētāji atplūdimā prirengti. Jis turi kreipties nuo savo prigimties ū tāt ūz jo esībēs esantšā slēpināgā Priezastī. Jos nieks negāli patirti, kurs per prigimtī ū pasaulī žvelgia. Žmogus turi tarsi atsigrēzti.

Tūli tiki, tai negalima. Bet visos tikībos to atsigrēzimo reikalauja. Kalba apie prisivertimā. Nūdien berods tuo žodžiu kazin kas šuprantama. Bet senovēje buvo apie tai maž-daug mokinama, kaip šišon tai aiškinta.

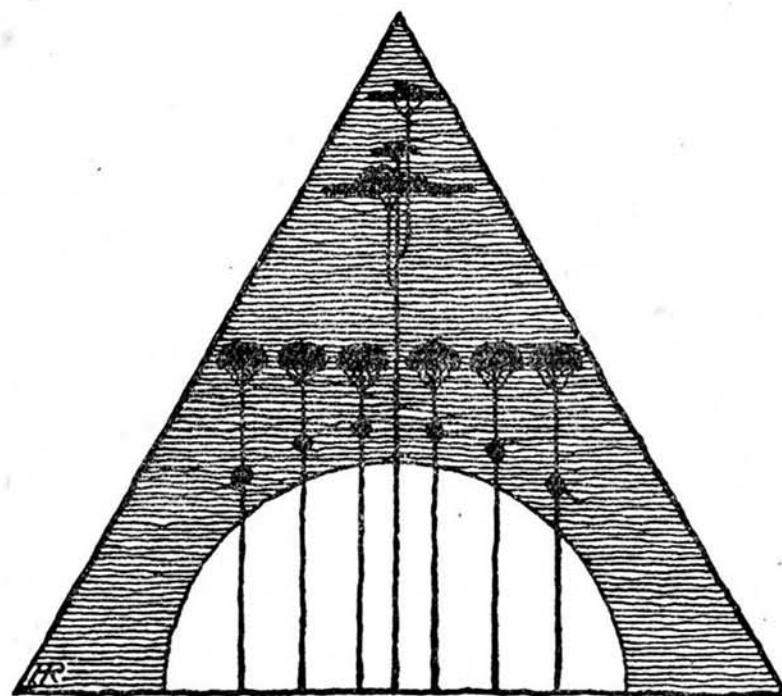
Kiek žmogus tos Priezastiespi kreipiasi, tiek ji tarsi jopi linksta. Ir ū žmogaus esībe liejasi naujos, ne vien išmānīmo, bet ir grozībēs bei meilēs gālios. Ir taip stojasi visi augštesni apsireiškimai.

Kaip žinoma, žmogus apreiškia tai, kas augštšiausia ūra regimame pasaulyje. O iš tokiū žmoniū, kurie gīveno visiškai anoj daugui nezinomoj Priezastīj, parējo augštšiausieji žmonijos žinojimai. Net apie tāt pātšā Priezastī, tai esti apie Dievā. Kame Jis nėra gīvas, tai esti apsireiškes, tas iš kito apsireiškimo apie Jī tegāli atminties žiniū turēti, bet ne gīvo žinojimo.

Toks "atsigrēzimas" neīvīkinamas tik ranka pamojus. Ira jis evolūcios uzdavīnīs, kurs pildomas āmziū bēgīje. Nuolatai jis turi būti ban-

domas. Ir kiek žmogus tai darīs, tiek jame stiprēs ir augš jo esībē su visomis jos gāliomis. Žmogus turi pasišvesti tai Priezastšiai, tarsi ant tos jām neregimos ir nezinomos stoties, ir nors visuomet taip pasielgti, taip gīventi, kad išmintis, meilē, grozībē, ir tt., juo galētū apsireikšti.¹⁾ Tad išlengvo pradēs visi tie augštš žmoniškumai ir pagaliaus dieviškumai per žmogū apsireikšti. Ir augštšiausi galėjimai, augštšiausias žinojimas ir išmānīmas išlengvo švies iš žmogaus. *Vidūnas.*

¹⁾ Sulīginki su ta mintimi filozofa Kanto žodī, kad reikia gīventi kaip kad būtū Dievas, nemirštāmībē ir dīkībē.

Sis vaizdelis ūra P. Rimšos veikalėlis. Lai ištiria kiekvienas kāt jis žiūrētoje sužadina.

ZIEMOS PASAKA.

Sniegas ir ziema. Saulēta diena.
Tili — til gamta. Miegas — pasaka.

Miega tolimi laukai sapnuose baltos ziemos.
Pušis, auzuolai, beržai stūgsi kaip iš pasakos.
Kartais lengvai judinas. Sniegas bīra nuo šakūn,
Līg paleisdamas visas iš giliausiūjūn sapnūn.
Ir slaptšiai jos tāriasi: Kaip tik būs, kad vēl sušils,
Saulēs spinduliai visi, ir kieta ziema išdils!
Kad vēl sprogs, žaliuos, židēs pievos girios ir laukai!
Kad gamtos daina skambēs ir būs regimi sapnai!
Bet veik medžiai vēl visi tili ir toliau sapnuoj.
Šaulē meiliai šīpsosi! Bāltas sniegas spinduliuoj.

Vidūnas. (Liet. Varpeliū 28. num.)

APŽVALGA.

Žvilgis į Airopos valstijų sąntikčius. Pastarais metais didžiūjų valstijų sąntikčiai buvo tokie, kad Vokietija, Austrija ir Italija susitārusios viena kitā paremti, kad reikals būtū, o tarp Francijos, Rusijos ir Anglijos buvo įvīkinti maž-daug toki-jau sātara. Iš anū trijų valstijų bitšiuoliāvo Italija su Francija, iš šitū Rusija su Vokietija. Tarp Vokietijos ir Francijos bei Anglijos buvo pasidārusi pavojinga itampa, seniau toki-jau tarp Austrijos ir Rusijos. Tarp Italijos ir Turkijos eina kāras tolīn. O iš to ir kitū dalīkū stojasi nūdien visai kiti sātīkiai tarp valstijų. Italija pradėjo suprasti, kad Francija nėra jai toki gera, kaip rodēs, ir ji vēl daugiau glaudžiasi prie senūjų savo draugū, būtent Vokietijos ir Austri-

jos. Francija, kuri negāli sulīgti su Ispanija dėl Marokko, žīgiu patīrē, kad Anglija remianti Ispanijā prieš Francijā. Be to Francija ir līg māzumā atšālusi prieš Rusijā. Taip regimai sātīkiai tarp Airopos valstijų pradeda visai kitokiais virsti, negu jie praeitais metais buvo. Dėl Persijos Rusija ir Anglija tuotarpu gerai sutinka. Bet jau grumzdzia tše nors tuo-tarp neiškios painēs. O kån kāras tarp Italijos ir Turkijos sukels, rodos neatneš Airopai gero. Į Tsīnijos reikalus, kur revolūcia nors tik ir pamažu viršū gauna, nesikiša, nors ne žīmiu būdu, Airopos valstijos. Bet, rodos, neilgai beiškes taip darīti. Japonija labai tām ruošiasi. Pagaliaus minint dār itampā tarp Rusijos ir Suvientū Amerikos

Valstijų, mātome, kaip labai nedori ūra sātīkiai tarp valstijų ant visos zemēs. Visa-tai žinoti ne labai svarbu. Kad ir prieš labai daug žmonēms kentėti, jeigu kur - nors dār kitas kāras iškiltū. Bet labai svarbu suprasti, kas visū tū priešingumū priežastis. Nēra abejotina, kad pavīdas, godas, visokie troškimai gimdo tas itampas ir pagaliaus karus. Pareina tai iš pavieniū žmoniū, bet greitai didisis skaitšius itraukiamas į tån pātī sūkurī, kaip tai Italijoje aiškiai matīti buvo, ir veikiai viskas virsta blogais, kruvinais veikimais. Todėl nebūkime niekuomet kurstītojis bei keršītojis nei mažiausiam dalīke, ir neauginkime nieko, kas blogā veikimā gimdo. Ir nenoroms daug negero jau padārome. Kiekvienas turētū save laikīti atsākomu už visā piktā, kas pasaulīje nusiduooda.

Māzumas iš žinijos gyvenimo. Beveik galima sakti, kad ir tarp žinijos šakū randasi taipo-jau nuolatai nauji sātīkiai, kaip tarp valstijų. Skāldosi jos vis daugiau ir vēl spietšiasi sutvertū naujas žinijos šakas. Tai pastarais metais īpatšiai aišku pasidārē. Žiūrint į mokslus pasauliui ir gyvenimui suprasti, seniau buvo skiriama tarp idealismo ir realismo, tarp teisimo ir materialismo, tarp deisimo ir pantheisimo. Ir buvo tai beveik visi ismai. Bet nūdien! Ira tše

naturalismas, pragmatismas, spiritualismas, agnosticismas, realismas, idealismas, materialismas, kriticismas, hylozoismas, pantheismas, positivismas, dualismas, monismas, ir tt. veik begālo. Nēra, paveikslui, dabar tik idealismo, kaip seniau, bet visokiū rūšiū idealismo. Vienas naujausiūjų nuomoniū apie pasaulī ūra monismas. Jis nori visā visumā guldīti ant vienos vienībēs. Ira tai īpatšiai mūsų amžiaus žīmis. Niekuomet taip platšiai viso pasaulio vienībē nebuvo numānoma kaip mūsų laiku. Bet nuostabiū būdu, monismas ūra susiskāldes į vos apmāstomas šakas. Ir girdint ne mokslo žmogū save vadinant monistu, tikrai galima spresti jī nezinant, kån jis sakti nori. Mat ūra materijalistiškas, dynamistiškas arba energetiškas, idealistiškas arba spiritualistiškas, psichofyziškas arba paralelistiškas, pantheistiškas monismas ir daug kitokiū. Kån kiekvienas reiškia, šīson išguldti negaliu. Neuztektū tām visū metū "Jaunimū". Tatšau paduodu nors jū vardus. Taip galima ben matīti, kaip mokslo sāmonej verda, o tūlas gāli gražiausiājį vardā pasirinkti ir save tuo vadinties. Nēra abejonēs, kad iš visū tū žinijos šakū vīriausios mintīs persisunks lig didžiojo žmoniū skaitšiaus ir pasidarīs iš viso to naujas gyvenimo supratimas. Daugiausia tām padēs mūsų gyvenimo sán-

līgos ir īrankiai, būtent pavir-
tulinioji kultūra. Ir pasijusime
ne po ilgo laiko visai kitomis
akimis bezvelgią į gyvenimą.

Tautini psychologia. Ira
ji viena jaunausiujų žinijos šakū.
Ji suglaudžia saviję kalbos, ti-
kības ir būdū atsiradimo ir tarp-
pimo tardimus. Ir mokina visai
nauju žvilgiu išvisti sântikį tarp
pavienio žmogaus ir bendrijos.
Apie šitân mokslo šaką gausime
"Jaunime" dâr pasikalbėti. Ši
kartâ tepaduodu apmâstimui
vienâ sâkinî, kurî ištaria jei
neklîstû, mokslininkas W. Wundt,
maz-daug taip, kad negalima
pastebėti gyvenimesâuski-
rium esantisiâ pavienne sâ-
mone; visuomet kiekviena
esanti dalelê didesnês sâ-
monês.

Viena priemonê naujâm
pasaulio supratimui. Pastaru
laiku pranešê tûli laikraštisiai iš
Anglijos apie nuostabius atsitiki-
mus, kurie pabojami buvo prie
prietaisû be vielos telegrafuoti.
Taip koks Anglas, būdamas prie
savo prietaisos, išgirdes žigiu kal-
bant. Iš to, kas sakîta tâpo, buvo
suprantama, kad žodziai iš labai
didzios tolumos, apie 200 mîliû,
atskambêjo. Nêra tai įpatinga.
Visur, kur stovi prietaisos be vie-
los telegrafuoti, suskâmba labai
daznai žodziai, kuomet reika-
lingieji īrankiai pritaisomi įpa-
tingâm elektrikos bangû ilgiui.
Ira tai tarsi stebuklas, kad nie-
kâm neesant artîbêje, staiga
balsas sušunka. Ir nezinêlis,

kurs turi īpatiškias savo mintis
apie pasaulî, turi manîti, kad
tše vaidinasi, arba nors negâli
suprasti, kas dârosi. Priešingai
tâs, kurs žino, kaip elektrikos
bangos begâlo toli per erdve
skrieja, ir kaip balsas pastoja,
lengvai tân dalîkâ išsiguldîti
gâli. Ir taip šis rašinelis pa-
duoda paveikslâ tâm, kas vîriau-
siamè šio "Jaunimo" rašinîj sakî-
ta apie tai, kaip žmogaus mintis
padâro suprantamas arba nesu-
prantamas naujas žinias. O ir
dâr paantrina, kad mûsû pasau-
lijje daug dalîkû nusiduoda, apie
kuriuos mûsû justis mums nieko
nesâko.

Tilžês "Jaunimas" kriti-
kuojamas. Ira tai dalîkas pa-
sidzaugti. "Ateitij" ir "Lietuvos
Ukininko" "Jaunime" taip dâ-
roma. Ir ne viename dalîke
bandoma išrodîti, kad aš apsi-
rikes, ir tt. O tai lîgiai, kân
aš noriu. Pradês skaitîtojai at-
sargiau skaitîti; nepriims, kân
aš sakau, be jokio apmâstimo.
Ir taip tad teturês iš mano rašiniû
tikrâ naudâ. Nêsa, kaip nevienâ
kartâ jau aiškinau, nebûtisiau
tikru būdu patarnâves tâm, kurs
vien tik tikêtû î mano žodzius.
Pats turi kiekvienas visa mêginti
ir išmanîti. Ipatisiai, kur klau-
simai eina apie gyvenimo slêpi-
nius. O aš retai tepaduodu
dalîkus, kuriû negalêtû ir ne-
mokîtas, bet sveiko proto žmo-
gus mêginti. Dâr pasakau, ko-
kiu keliu tai darîti norint eiti
reikia. Ne tai îra svarbu, kad

aš teisîbe palaikîtsiau, bet kad
teisîbei būtû patarnauta, kiek
tik žmogus tai tegâli. O labai
dzaugiuos pasakîti galêdamas,
kad aišku, jog "Ateitij" gerb.
p. B. Tšesnys visu rimtumu ir
su theologišku mokslu tai darîti
stengiasi. Tatšau negaliu pri-
pazinti jî visur tame ir mane
patenkinus. Negaliu sišon vis-
kan išdêstîti, kas reikêtû. Pa-
darîsiu tai kitokiu būdu. Akîlas
skaitîtojas, gâl, ras vîriausiuose
"Jaunimo" rašiniuose tûlâ p.
B. Tš. aiškinimû atbalsî. Sišon
tik mažmozius kelsiu priekîn.
Gerb. p. B. Tš., nors be abejonês
būdamas savo šakos mokslo
vîras, nemâto mûsû "krikštio-
niško" jaunimo padêjimo. Ro-
dos būtû tai numanîti galêjes,
paveikslui iš to, kad "Velnukas"
klausia: Ar îra pekla? Ar tame
ne jau labai daug pasakîta? O
kiek žinau, nêra tik vieno tokio
klausiantšio. Atsakiau jâm ati-
tinkamai ir nepakeitšiau klau-
simo prasmês. Tik atsakiau
daugiau, negu klausta. Mano
atsâkîme randasi trumpasis: Ira.
Bet tuojau atsiliepiu ir î visus
klausimus, kurie iš to stojasi,
būtent: Kas tai îra pekla? Mûsû
jaunimas tiek jau žino, kad žmo-
gui mirtîje padêjus kûnâ nega-
lima kesti kokiû kûniškû kantšiu,
ir todêl tegâli būti kalba apie
sielos skausmus. O šitâ mân
dabar pasâkius, gâl, skaitîtojai
suvoks mano atsâkîmo svarbu-
mâ. — Arba imkime kitâ klau-
simâ: Ar Kristus buvo Dievu?

Iš to, kas prie to klausimo pri-
dêta buvo, turêjau aš pasiimtî
atsâkîmo sântligas. Sakîdamas
Jis buvo Dievu, nieko nepatar-
nausiu klausiantšiam. Gâl at-
sakîs: O jis vaikštiojo kaip
žmogus, vâlgê, gêrê, miegojo?
Ar tai žmogus jau Dievas? Bet
mân nurodant î tai, kad Kristus
buves "iš Dievo", su visais ki-
tais išsitarimais visas svarbumas
guldîtas ant Jo esîbês. Kad Jî
statau î pâtšîâ "linijâ" su žmo-
nêmis tik ant augštesnio laipsnio,
tai todêl, kadangi Kristaus žod-
ziai mane prie to vertšia. Vis
Jis vadina žmones savo broliais.
O ar ne Nauj. Test. kitur vêl
žmonês vadinami Dievo vaikais?
Koks skirtumas būtû tarp vaikû
ir sūnaus? Žinau berods, bûk
mes esâ vaikais tikêjimu î Kristû.
Bet tai vêl reikalinga žinoti, kas
tai tikêjimas. Rašiau kritikuo-
jamame rašinîje: tikêjimas îra jo
(žmogaus) esîbês dalîku. O
rašiau tai su pilnu aiškumu.
Tik gerb. p. B. Tš. râšo: "Tvir-
tinti, kad tikêjimas gâli būti
kieno nors esîbê, būtû grînas
filosofiškas absurdas." O aš tik
nestatau tikêjimas = esîbê, bet
tikêjimas = esîbês dalîkas. Ir
tuomi norêjau išreikšti, kad tai,
kas mân rodos, tikêjimu būti turi.
Tikîs žmogus îra savo esîbêje
kiek kitokiu, negu netikîs.
— Taip su savo atsâkîmu
î klausimâ: Ar Kristus buvo
Dievu? nenorêjau "lavîruoti",
tai, rodos, esti: tiesioginio at-
sâkîmo vengtî, bet klausiantšiam

pagalbā suteikti, kad galētū ī tāt klausimā pats atsakīti. — Apie principiāliškus "krikštšionībēs" dalīkus ir tegaliu tik trumpai kār pasakīti. Iš gerb. p. B. Tš. aiškinimū, kurie tokie jau, kaip mār zinomi kitū theologū, paimu tār vienā, būk krikštšioniškas mārīmas apie Dievā esās kitoks negu nekrikštšioniū, būk tik mums krikštšionims Jis ne imanentiškas, bet transcendentīškas. Bet kār turiu sakīti, zinodamas zodžius: Mes Jame gīvename ir krutame, toliar: kad Dievas visur, net pekļoj? Ar Jo tai nebūtū ir visame? O vēl antraip, kad randu Indū rašte Bhagavad Gīta, kurs senenis uz visus krikštšioniū raštus, taip apie Dievā rašīta: "Visi daigtai gīvena Manīje, bet ne Aš su savo Dievībe juose. Ir nēra daigtai Mano dieviškoj Patībēje. Mat didījī slēpinī!" (Bhagavad Gīta, IX. persk., 4. ir

5. posm.) Ar tše ne aiškiai kalbēta apie transcendentīškājī Dievā? — O kad senosios Indū tikībos nuolatai tārīama apie šventajā trejībā, mār ir zinoma, bet kartu, kad ji reiškia labai augštā dalīkā, kurs išlengvo virto zemu, o kad mūsū krikštšioniū Trejība labai zmoniška. — Pazindamas tūlus Aigypūtū, Babilijos, Indū vaizdus, kur Dievo motīna laiko Dievo sūnū ant rankū, o zinodamas, kad tie vaizdai īra senesni uz krikštšionībe, ir negaliu sakīti, kad krikštšioniū tikība turinti ka naujo, kas seniar zmonijai nebuvo zinoma. — Apie tikībinius sātīkius tarp pavienio zmogaus ir draugijos (baznycios), gāl, parašīsiu savo nuomone kitā kartā, bet vīriausīame rašinīje. Ira tai labai svarbūs dalīkai. — Atsakīsiu kitā kartā ir ī Liet. Ukin. "Jaunimo" nuomones apie mano mintis.

Vds.

PASIKALBEJIMAI.

Miela pasakīti, kad randasi tarp skaitītojū ne tik tokiū, kurie klausimus stāto, bet kurie pātis apie vienā ir antrā dalīkā ir savo nuomone išreiškia. Labai svarbu rodos būtū, kad skaitītojai trumpai parašītū, kas juos vētē viešai Lietuviais pasirodīti ir Lietuviū atsigavimui dirbti. Bet ir apie kitus dalīkus klausinēti ir rašīti nereikētū suleisti.

Kaip aš pasijautšiau esās Lietuviu ir kaip pagal tai ir dirbau. Buvo Būrū kārō laiku. Dār spaudžiar mokīklos suolus. Ir kartā historijos pamokoj buvo kalbama apie "Unsere Vorfahren, die alten Deutschen" (mūsū pirmtakūnus, senuosius Vokietšius). Tai tuoj man dingtelėjo: Tše

turi būtī kas netikra. Tik mes šnekame lietuviškai. Nors mano mintis gana vokiškos buvo. Ir pasirīzes statšiai sakiar mokītojuī, kad Lietuviū pirmtakūnai turi būtī Lietuviais. Tār jis pritārē. Iš to tad pasidārē ir kiti māršīmai. Gāvome mokinties mokīkļoj poēmā: Muttersprache (Motīnos kalba).

Ir vēl vārgino mane mintis, kad aš kaipo Lietuvis negaliu lietuviškai nei manīti nei skaitīti. Parējes kartā namon iš mokīklos, radau tše laiškānešī, kurs klausē ar nenorētum pasiprašīti laikraštšio. Ir vēl mār dimt ī širdī, kad galētume "Naujajā" imti. Taip aš, nors dār būdamas mokiniu, ir padariau. Iš savo grašeliū uz mokējar tār laikraštī ir jī skaitšiar visu atsidėjimu. Pirmiar reikėjo lietuviškai skaitīti dār-gi mokinties. Nekartā turējau motīnos pasiklausti, kad ko nesupratau. Bet skaitšiar visā laikraštī, kad neliko nei eilēs neskaitītos. Radau tūlus rāšinius žādinantšius Lietuviū sāmone, ir tūlus poemelius. Pradėjo tuo laiku ir vēlionis mūsū Paukštelis giedoti. Ir dār šiandien pamenu tūlas jo dainas. Lankiar dār ir Lietuviū Sventes. Pagalīaus pradējau ir iš Paukštelio īsteigto kelīaujantšio knīgīno pasiprašīti rāštū. Ir išlengvo perskaitšiar 146 visokio turinio knīgū. Tai dār daugiau patvirtējau. Tik nebuvo lengva Lietuviu ir pasirodīti. Net namuose sutikau pasipriešinimā ir pašiepimā. Bet išlengvo virto viskas kitaip. Lietuviū kalba grīžo ī mūsū nāmus, ir dingo priešgīniāvimas. Tuo-tarpo pasirīzau ir kaimīnuose stiprinti Lietuviū dvāsiā. Renkant Lietuviams pārašū peticijonui dēl Lietuviū kalbos apgīnimo pasisekē 355 prie prisirāšimo priskātinti. Vēliar vienas mano didžiar

siū rūpesniū buvo tas, zmonēms išrodīti, kad Lietuviū dvasia gīva īra ir kad Lietuvis gimdamas gāvo kaip savo dalī tār pareigā Lietuviū dvāsiā kiek galēdamas stiprinti. — Vīruku pastodamas vis daugiau viešai pasirodžiar Lietuviu. Labai pajautšiar, kaip īra peiktina, kad tūli Lietuviai kaip zuikiai duoda ī kojas, kuomet tik reikia pasirodīti Lietuviais, arba visiems Lietuviū peikėjams pritaria. Uz tai berods mane "Lietuviu" ir pravardžiojo. O pagalīaus dār kas atsitiko. Nuējau kartā ī Katytšius ir sutikau kelis savo draugus, kurie tītšiojos iš manes, ar ne īsteigtšiar jiems Lietuviū draugijos. Atsiliepiar: Jei jūs mane gelbēsite, su mielu noru. Jie žadėjo ir aš juos rišau prie pāzados. Tad dār pasikalbēja su kitais īsteigēme "Vainiko" draugijā, tikēdami jā galīngiar tvirtšiant tarp mūsū Lietuviū dvāsiā, negu aš vienas tai būtšiar galējes.

Jonas Aušra.

Minjotuose, Sausis 1912. mt.

Pasidžaugīame šitā raštelī šišon padēt galēdami. Jis, rodos, bus tūliems naudingas pasiskaitīti. O gāl ir ne vienam būs skātīnimu apie save tokiar jau žiniā paduoti.

A. Ar geriar skaitīti vienos pakraipos knīgas ir laikraštšius, ar visokiū? Skaitīti īra zmogaus dvāsiar toks-jau dalīkas, kaip vālgīti jo kūnui. Ir kalbama apie skaitīmā kaip apie dvāsios maistā. To-

dėl reikėtų pirmiau rūpintis skaityti geras knygas ir gerus laikraščius. O išrasti, kas gera, rodos nepersunku. Kad koks rąstas mumise sukeltų linkimą į nedorą, į neskaistybę, į kerštą, į melą, ir tt., jis tikrai netiketas. Tiesiog apnuodija žmogų. O tai, rodos, turėtų žmogus numaniti. Kad koks mumise sužadina augstus jausmus, prakilnius palinkimus, tad galima pusėtinai tvirtai sakėti, jis geras. Bet reikia tām patiros turėti. Ira knygų, kurios žmogų visiškai iškelia iš viso žemumo, jį tarsi pašventina, taip kad skaites tikisi dangūje esąs. Tai gera knyga. O kas kartą tokią ira skaites, aiškiau numanys, kokia knyga negera. Tik nedaug ira tokių knygų ir rąstų, įpatysiai nedaug Lietuvių rąstijoj. Paprastai rąstuose maišosi geras su blogu. Todėl reikėtų skaityti visokių rąstų ir knygų apsisaugojant nuo žinomų netikusiujų. Taip galima išmokti nors geriau spręsti apie išstartas mintis ir savo protą auginti. Bet kas kita dār ira vidaus skaistumą įginti. Tik apie tai dabar kalbėti negaliu. I šf

klausimā ir atsāko, kas Vasārio "Jaunime" 11-mt. Jurui sakīta, ir tūli kiti rašineliai. Beveik sakītsiau, visas "Jaunimas" ī tām klausimā atsiliepia

Atgarsis: Ar viskas ira teisībē, kas Biblijoj rašīta? — Viskas, kas žmogaus dāroma, tai-gi kas jo ir rāšoma, ira apreiškimas jo žinojimo, jo supratimo, jo išminties, jo patīrimo. Ne mažiau ir ne daugiau. Ir Biblijos ira apreiškimas to, kas žmoniū kartā išmanīta ir patirta. O žinoma, jie tūlus dāliskus klaidingai suprāto ir netikrai ištirē. Todėl, paveikslui, sakīta 3. Moiz. 11, 5: Kralikai gromuluoja. O tai atvirai ne teisībē, ira apsirikimas. Tokiū vietū gana daug. Tūli berods sāko, Biblijos rāstai būk Dievo sakīti tas knygas rāšantiems žmonėms. Ira toks pasākimas labai netiketas Biblijos vertībei gerai suprasti. Kodėl, tai nereikia nei išguldīti. Vienok Biblija labai naudinga. Ira daug tše teisingū žodžiū ir labai daug šventū ir žmogaus širdī šventinantšiu tarsniū.

Vds.

IS leidėjū-rašitojū pusēs.

Kaip seniau, taip ir dabar rāginame rūpintis padidinimu "Jaunimo" skaititojū skaitšias. Toliau meldžiame, įpatysiai Didž. Lietuvoj gyvenantšiujų, savo adresus aiškiai o vis lietuviškai ir rusiškai parašiti. — "Jaunimas" siuntšiamas ī namus uz 2 M. per metus, ī Didžiājā Lietuvā uz 1,25 Rublī, ī Amėrikā uz 75 Centus, pavienis numeris uz 30 Pfg., 15 Kap. arba 10 Cent. Turėjome šiems metams padidinti "Jaunimo" kainā Didž. Liet. ir Amėrikai. Nebuvome seniau apmāste, kad siuntimas toks brangus. Kas jau ira atsiuntes piningus uz šiuos metus, iš to nieko neberekalaujame. Bet kiti prāšomi mokėti padidintājā kainā. — Prime name, kad ira dār visū 1911-mt. "Jaunimas" gaunamas. — Ira mums atsiūsti piningai, tur būt uz "Jaunimā", bet nerašīta, kām jį siūsti reikētū.

Už leidėjus-rašitojus

Martin Aszmutat, Tilžėj, **Garnisonstr. 19.**